

**Ўзбекистон Республикаси Олий ва Ўрта
махсус таълим вазирлиги**

Тошкент Молия институти

“Молия” кафедраси

МУТАХАССИСЛИККА КИРИШ

фанидан

ИШЧИ ЎҚУВ ДАСТУРИ

Тошкент-2005

«Мутахассисликка кириш»
фанидан ишчи ўқув дастури

Ушбу фандан ишчи ўқув дастури институтда таёрланадиган «Молия» бакалавриат йўналишида ўқитилади. Мазкур дастур Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 343-сонли «Олий таълимнинг Давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида»ги қарори ва Олий ва ўрта ва махсус таълим вазирлигининг 2004 йил 16 августдаги 199-сонли «Олий таълимнинг бакалавриат босқичини янги таҳрирдаги намунавий ўқув режаси билан таъминлаш тўғрисида»ги буйруғида келтирилган асосий қоидаларга мувофиқ «Молия» кафедраси томонидан ишлаб чиқилган ҳамда фойдаланишга тавсия етилган (кафедра профессор-ўқитувчиларининг 2005 йил 27 июн 6-сонли йиғилиш баённомаси).

«Молия»

кафедраси мудири, и.ф.н., доцент

Ҳ.Жамолов

«Мутахассисликка кириш» фанидан мазкур ишчи ўқув дастури Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг институт қошидаги Олий ўқув юртлараро илмий-услубий Кенгашида муҳокама етилган ҳамда нашрга тавсия қилинган (мазкур Кенгашнинг 2005 йил 7 июлдаги 4-сонли қарори билан тасдиқланган).

**Кенгаш раиси, ректор
и.ф.д., профессор**

А.Вахобов

Тузувчилар:

к.ўқ. Б.Нурмухаммедова

к.ўқ. А.Иминоҳунов

Такризчилар:

доц. Ҳ.Жамолов

доц. Г.Ҳонбобойева

1. «Мутахассисликка кириш» фани мавзулари ва улар бўйича машғулот турларига ажратилган юклама ҳажмининг тақсимооти

T/ P	Фан мавзуларининг номи	Жами соатлар	Маъруза	Амалий машғулот	Мустақил иш
1	2	3	4	5	6
1.	«Мутахассисликка кириш» фанининг предмети ва вазифалари	2	2	-	-
2.	Ўзбекистон таълим тизими	7	2	2	3
3.	Тошкент Молия институти талабаларининг маънавий-маърифий қиёфаси	4	2	1	1
4.	Тошкент Молия институти ва унинг тарихи	8	4	2	2
5.	Мутахассислик фанларини ўқитишда янги педагогик технологиялар	4	2	-	2
6.	Мутахассислик фанларни ўқитиш жараёнининг илмий асослари	6	2	2	2
7.	Мутахассислик фанларини ўрганиш жараёнида адабиётлар устида ишлаш	5	2	1	2
8.	Мутахассислик фанларини ўрганиш жараёнида илмий-тадқиқот ишлари	4	2	1	1
	Жами:	40	18	9	13

1-мавзу: «Мутахассисликка кириш» фанининг предмети ва вазифалари (2 соат)

«Мутахассисликка кириш» фанининг мақсади ва вазифалари. Олий таълимнинг умумий ўрта ва ўрта-махсус таълим тизимларидан фаркли хусусиятлари. Фаннинг бошқа фанлар билан ўзаро боғлиқлиги. Фаннинг юқори малакали кадрларни тайёрлашдаги аҳамияти. «Мутахассисликка кириш» фанининг иқтисодий фанлар таркибидаги ўрни.

Адабиётлар рўйхати: 1,2,6,7,9,12,24,25.

2-мавзу: Ўзбекистон таълим тизими (2 соат)

Ўзбекистон Республикаси «Таълим тўғрисида»ги Қонунининг, Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг мақсади ва вазифалари. Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини амалга ошириш босқичлари. Ўзбекистон Республикаси таълим тизимининг таркиби. Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги Қонуни ва Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини амалга оширишнинг ҳозирги замон муаммолари.

Адабиётлар рўйхати: 4,5,6,9,17,25,30,31.

3-мавзу: Тошкент Молия институти талабаларининг маънавий-маърифий қиёфаси (2 соат)

Олий ўқув юрти талабаларига қўйилаётган замонавий талаблар. Талабаларнинг ҳуқуқлари, бурч ва мажбуриятлари. Тошкент Молия институти талабаларининг маънавий-маърифий қиёфаси.

Адабиётлар рўйхати: 1,2,6,7,8, 9, 11, 12, 24,25.

4-мавзу: Тошкент Молия институти ва унинг тарихи (4 соат)

Тошкент Молия институти ташкил топиши ва иқтисодиёт тармоқлари учун етук иқтисодчи-кадрлар тайёрлашдаги аҳамияти. Мустақиллик йилларида институт фаолиятининг шаклланиши ва ривожланиши. Тошкент Молия институтининг таркибий тузилиши, факултетлар, кафедралар ва бошқа бўлинмалар фаолиятининг хусусиятлари.

Адабиётлар рўйхати: 1,2,6,7,8, 9, 11, 22, 28,30.

5-мавзу: Мутахассислик фанларини ўқитишда янги педагогик технологиялар (2 соат)

Мутахассислик фанларини ўқитишда янги педагогик технологияларни қўллаш усуллари ва уларнинг аҳамияти. Ўқув жараёнини фан ва техникадаги сўнгги янгиликлардан фойдаланган ҳолда ташкил етиш. Билимларнинг кўникма ва малакаларга айланиш технологияси. Иқтисодий фанларни ўқитишда аниқ муаммоли вазият усулидан фойдаланишнинг устивор жиҳатлари. Иқтисодий таълим жараёнида ахборот технологияларидан фойдаланиш.

Адабиётлар рўйхати: 1,3,26,27,28,29,30

6-мавзу: Мутахассислик фанларни ўқитиш жараёнининг илмий асослари (2 соат)

Маъруза ва амалий машғулотларни ташкил етиш. Ўқув жараёнида қўлланиладиган намунавий ўқув дастурлари ва режалари, уларни ишлаб чиқиш, тасдиқлаш ҳамда амалда

қўллаш. Ўқув жараёнини бошқаришнинг илмий асослари. Таълим ва тарбия жараёнининг узвийлиги. Мутахассислик фанлардан кўргазмали қуроллар: жадваллар, диаграммалар, тасвир ва чизмалар тайёрлаш, уларнинг фанларни ўзлаштиришдаги аҳамияти. Семинар ва амалий машғулотлар, маслаҳатлар, илмий семинарлар ва коллоквиумлар ўтказиш, уларнинг ўқув жараёнининг самарадорлигини оширишдаги аҳамияти. Ўқув жараёнида мустақил таълимнинг ўрни ва аҳамияти. Талабалар мустақил ишини ташкил етишнинг мақсади, вазибалари ва уни режалаштириш. Фанлардан талабалар билимини назорат қилиш ва баҳолаш услубиёти, талабалар билимини баҳолашнинг рейтинг тизими.

Адабиётлар рўйхати: 2,3,9,22,26,27,29,30.

7-мавзу: Мутахассислик фанларини ўрганиш жараёнида адабиётлар устида ишлаш (2 соат)

Мутахассислик фанлардан китоб танлаш услуби. Адабиётлардан фойдаланиш тартиби ва одоби. Тезис ва реферат тайёрлаш. Иқтисодий ва молиявий фанларга тааллуқли адабиётлар билан ишлаш малакасини шакллантириш. Ўқитиш жараёнида тезислар, иқтисодий луғатлар ва энциклопедиялар, йўриқномалар, хатлар ва бошқа меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар ҳамда статистик маълумотлар билан ишлаш маданияти ва техникаси.

Адабиётлар рўйхати: 1,3,5,9,22,27,29,30

8-мавзу: Мутахассислик фанларини ўрганиш жараёнида илмий-тадқиқот ишлари (2 соат)

Илмий-тадқиқот ишлари турлари. Курс ишлари ва уларни ёзиш тартиби. Битирув-малакавий ишлар ва уларни бажариш тартиби. Фанга ва илмий изланишга қизиқишни ўйғотишда талабалар илмий тўғарақларининг ўрни ва аҳамияти.

Адабиётлар рўйхати: 1,3,5,9,22,27,29,30

2. Амалий машғулотлар мавзуларининг мазмуни

1-мавзу: Ўзбекистон таълим тизими (2 соат)

Ўзбекистон Республикаси «Таълим тўғрисида»ги Қонунининг, Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг мақсади ва вазифалари. Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини амалга ошириш бошқичлари. Ўзбекистон Республикаси таълим тизимининг таркиби. Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги Қонуни ва Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини амалга оширишнинг ҳозирги замон муаммолари.

Адабиётлар рўйхати: 4,5,6,9,17,25,30,31.

2-мавзу: Тошкент Молия институти талабаларининг маънавий-маърифий қиёфаси (1 соат)

Олий ўқув юрти талабаларига қўйилаётган замонавий талаблар. Талабаларнинг ҳуқуқлари, бурч ва мажбуриятлари. Тошкент Молия институти талабаларининг маънавий-маърифий қиёфаси.

Адабиётлар рўйхати: 1,2,6,7,8, 9, 11, 12, 24,25.

3-мавзу: Тошкент Молия институти ва унинг тарихи (2 соат)

Тошкент Молия институти ташкил топиши ва иқтисодиёт тармоқлари учун етук иқтисодчи-кадрлар тайёрлашдаги аҳамияти. Мустақиллик йилларида институт фаолиятининг шаклланиши ва ривожланиши. Тошкент Молия институтининг таркибий тузилиши, факултетлар, кафедралар ва бошқа бўлинмалар фаолиятининг хусусиятлари.

Адабиётлар рўйхати: 1,2,6,7,8, 9, 11, 22, 28,30.

4-мавзу: Мутахассислик фанларни ўқитиш жараёнининг илмий асослари (2 соат)

Маъруза ва амалий машғулотларни ташкил етиш. Ўқув жараёнида қўлланиладиган намунавий ўқув дастурлари ва режалари, уларни ишлаб чиқиш, тасдиқлаш ҳамда амалда қўллаш. Ўқув жараёнини бошқаришнинг илмий асослари. Таълим ва тарбия жараёнининг узвийлиги. Мутахассислик фанлардан кўرғазмали қуроллар: жадваллар, диаграммалар, тасвир ва чизмалар тайёрлаш, уларнинг фанларни ўзлаштиришдаги аҳамияти. Семинар ва амалий машғулотлар, маслаҳатлар, илмий семинарлар ва коллоквиумлар ўтказиш, уларнинг ўқув жараёнининг самарадорлигини оширишдаги аҳамияти. Ўқув жараёнида мустақил таълимнинг ўрни ва аҳамияти. Талабалар мустақил ишини ташкил етишнинг мақсади, вазифалари ва уни режалаштириш. Фанлардан талабалар билимини назорат қилиш ва баҳолаш услубиёти, талабалар билимини баҳолашнинг рейтинг тизими.

Адабиётлар рўйхати: 2,3,9,22,26,27,29,30.

5-мавзу: Мутахассислик фанларини ўрганиш жараёнида адабиётлар устида ишлаш (1 соат)

Мутахассислик фанлардан китоб танлаш услуби. Адабиётлардан фойдаланиш тартиби ва одоби. Тезис ва реферат тайёрлаш. Иқтисодий ва молиявий фанларга тааллуқли адабиётлар билан ишлаш малакасини шакллантириш. Ўқитиш жараёнида тезислар, иқтисодий луғатлар ва энциклопедиялар, йўриқномалар, хатлар ва бошқа меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар ҳамда статистик маълумотлар билан ишлаш маданияти ва техникаси.

Адабиётлар рўйхати: 1,3,5,9,22,27,29,30

**6-мавзу: Мутахассислик фанларини ўрганиш жараёнида илмий-тадқиқот ишлари
(1 соат)**

Илмий-тадқиқот ишлари турлари. Курс ишлари ва уларни ёзиш тартиби. Битирув-малакавий ишлар ва уларни бажариш тартиби. Фанга ва илмий изланишга қизиқишни ўйғотишда талабалар илмий тўғаракларининг ўрни ва аҳамияти.

Адабиётлар рўйхати: 1,3,5,9,22,27,29,30

3. Информацион - техник воситалар

Бу фанни ўқитиш жараёнида қуйидаги замонавий ахборот-техник воситалардан фойдаланиш белгиланган:

1. Компютер
2. Аудио ва видео жиҳозлар
3. Диапроектор
4. Кодаскоп
5. Интернет сайтлари

4. Ўзлаштиришнинг назорати

Фан бўйича талабаларнинг ўзлаштиришларини баҳолаш семестр (ўқув йили) давомида узлуксиз равишда олиб борилади ва қуйидаги шаклларда амалга оширилади:

- жорий баҳолаш (ЖБ);
- оралиқ баҳолаш (ОБ);
- якуний баҳолаш (ЯБ).

Мазкур фан бўйича талабанинг семестр бўйича ўзлаштириш кўрсаткичи 100 балли тизимда баҳоланади. Ушбу балл баҳолаш турлари бўйича қуйидагича тақсимланади: 43 балл – ЖБ; 42 балл – ОБ; 15 балл – ЯБ учун ажратилади.

Талаба билимини рейтинг тизими асосида баҳолашда қуйидагиларга асосий ётибор қаратилади:

- талабанинг ўқув жараёнидаги давомати ва фаоллигига;
- амалий (семинар) машғулотларга тайёргарлик даражасига;
- долзарб мавзулар бўйича рефератлар ёзишга;
- мустақил таълим учун берилган назорат ишларини бажариш даражасига;
- фан бўйича слайд, чизма, жадвал, диаграмма ва бошқаларни тайёрлашга.

Шулардан келиб чиққан ҳолда талаба билимини баҳолашда қуйидаги мезонлар инобатга олинади:

Талаба билимини баҳолаш мезонлари

Балл	заҳо	Талабанинг билим даражаси
86-100	Аъло	Хулоса ва қарор қабул қилиш Ижодий фикрлай олиш Мустақил мушоҳада юритиш Амалда қўллай олиш Моҳиятини тушуниш Билиш, айтиб бериш Тасаввурга ега бўлиш
71-85	Яхши	Мустақил мушоҳада юритиш Амалда қўллай олиш Моҳиятини тушуниш Билиш, айтиб бериш Тасаввурга ега бўлиш
55-70	Қониқарли	Моҳиятини тушуниш Билиш, айтиб бериш Тасаввурга ега бўлиш
0-54	Қониқарсиз	Аниқ тасаввурга ега емаслик Билмаслик

Семестр давомида фан бўйича талабаларнинг балларда ифодаланган ўзлаштириши қуйидагича баҳоланади:

- 86 - 100 балл - «аъло»;
- 71 - 85 балл - «яхши»;
- 55 - 70 балл - «қониқарли»;

Саралаш бали 55 баллни ташкил қилади.

Асосий адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси: Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн биринчи сессиясида 1992 йил 8 декабрда қабул қилинган (Ўзбекистон Республикасининг 1993 йил 28 декабрдаги Қонунига мувофиқ киритилган ўзгартиришлар билан) – Т.: «Ўзбекистон», 2001. – 39 б.
2. Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодекси.
3. Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси. – Т.: «Адолат», 1999. – 240 б.
4. Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги Қонуни. 29.08.1997й.
5. Ўзбекистон Республикасининг «Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури тўғрисида»ги Қонуни. 29.08.1997 й.
6. Ўзбекистон Республикаси Қонуни: «Маҳаллий ҳокимиятларнинг ўз-ўзини бошқариши тўғрисида». Т.: 1993.
7. «Ўзбекистон Республикасининг молиявий қонунлари», 2000 й. 1-12 сонлари, 2001 й. 1-12 сонлари ва иловалари, ва 2005 й. 1-6 сонлари ва иловалари. Ўзбекистон Республикаси Молия Вазирлиги, Молия ва нархлар илмий-тадқиқот институти., Т.: 2000-2005 й.
8. Каримов И.А. Ўзбекистон - буюк келажак сари. - Т.: «Ўзбекистон», 1998. – 346 б.
9. Каримов И.А. Ўзбекистон ХХИ аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барўарорлик шартлари ва тараўўйёт кафолатлари. - Т.: «Ўзбекистон», 1997. 221-б.
10. Каримов И.А. Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида. - Т.: «Ўзбекистон», 1995. - 269 б.
11. Каримов И.А. Ўзбекистон - бозор иқтисодиётига ўтишнинг ўзига хос йўли. - Т.: «Ўзбекистон», 1995. - 76 б.
12. Абдурахмонов А. Саодатга елтувчи билим. -Т.: «Моварауннаҳр», 2001.
13. Аминов М., Мадвалиева А. Иш юритиш. - Т., 2000.
14. Бадмаев Б.Ц. Психология: как её изучит и усвоит. -М., 1997.
15. Войшвилло Е.К. и др. Логика. -М., 1998.
16. Бюджетная система Российской Федерации. Под редакцией проф. М. В. Романовского и проф. О. В. Врублевской. М. «Юрайт». 2000 - 435с.
17. Бюджетная система Российской Федерации: Уч. под ред. М.В. Романовского, О.В. Врублевской – 2-изд. М.: Юрайт, 2000. -615 с.
18. Бюджетная система Российской Федерации. Учебник под ред. Г.Б. Поляка— 2-изд. М.: «ЮНИТИ», 2001 – 514 с.
19. Бюджетный федерализм и межбюджетные отношения: проблемы и перспективы развития. – 2-изд. СПб.: Изд. Кодекс ИНФО, 2001. –146с.
20. Горелов А.А. Концепции современного естествознания. - М., 1998.
21. Григорев Б.В. Классическая логика. - М., 1998.
22. Шарифхўжаев М. Ўзбекистон: янги ғоялар, янги ютуқлар /маъсул муҳаррир: Н.Шодиев. - Т.: «Шарқ», 2002. - 272 б.
23. Шарифхўжаев М., Абдуллаев ғ. Менежмент. - Т., 2001.
24. Шарифхўжаев М. Государство на новом этапе инвестиционной деятельности. «Экономика и статистика», 1998. №7.
25. Ернандо Де Сото. Секрет капитала. Почему капитализм торжествует на Западе и терпит поражение во всем остальном мире. /Пер. С англ/ - М.: ЗАО Олимп-Бизнес, 2001. – 272 с.
26. Хантце Е. и др. Теория управления кадрами в рыночной экономике. -М., 1999.
27. Юсупов Ю.Б. Становление и развития экономической науки. -Т.: «Учкун», 1999.

Қўшимча адабиётлар:

1. Бозор иқтисодиёти назарияси ва амалиёти. - Т.: «Ўқитувчи», 2000.
2. Вахобов А.В. Хусусий мулк - иқтисодиётнинг ишончли пойдевори. /Халқ сўзи/, 2003. 24 апрел, 87-сон. қ
3. Кларк Дж. Б. Распределение богатства. - М.: Гелмос АРВ, 2000. - 368 с.
4. Крюков А.С. Управление проектами (пособие для менеджера). - Т.: Мехнат, 1999. - 88 с.
5. Политология. Олий Ўқув юртлари талабалари учун қўлланма. -Т., 1998.
6. Курбонов Ш.Е., Сейтхалилов Е.А. Национальная модел и программа по подготовке кадров - достижение и результат независимости Узбекистана. Т., 2001.
7. Хусанов Н., Мирахмедова З., Шокирова С. Мутахассислик тили. – Т.: ТМИ, 2000.
8. Ўлмасов А. Оила иқтисоди. -Т., 1998.
9. Ўқув адабиётини яратиш ва уни баҳолаш мезонлари. -Т., 1998.
10. «Интернет» тармоғи бўйича тавсия етиладиган веб-сайтлар:
 - www.banking.com;
 - www.state.st.us
 - www.bankreferatov.ru
 - www.bis.org